

Cele sase taine ale Coreei

Dincolo de contrariile care îi definesc, coreenii reprezintă poporul care a transformat răbdarea într-un mod de viață și așteptarea într-o strategie politică. O călătorie în Coreea de Sud pune în oglindă marketingul

**cu propaganda, pacea cu forța militară și high-tech-ul cu tradiția.
Și, în final, te duce cu gândul acolo unde nu te-ai fi așteptat vreodată.
La Hollywood.**

*de Diana-Florina Cosmin, Foto: Guliver/Getty Images, Photoland/Corbis Images/Age Fotostock, Shutterstock,
Diana-Florina Cosmin*

E

ste unul dintre „tigrii” Asiei, dar rămâne adormit în fața atacurilor nord-coreene. Se numără printre emblemele high-tech-ului, dar în fața zgârie-norilor strălucitori tronează tarabe cu genți Louis Vuitton contrafăcute. Face bani din istoria conflictului cu nordul, dar pune în scenă meticolos o împăcare care ar putea să nu se concretizeze niciodată. Își promovează istoria, dar se complăce într-o dublă identitate occidentală. Sunt suficiente paradoxuri pentru ca

nicio carte de turism să nu te poată pregăti cu adevărat pentru experiența coreeană. O bună parte dintre dilemele cu care venisem de acasă mi-au fost lămurite de ghida mea, Ae Sook – pe numele american „Lily” – căreia m-am străduit câteva minute bune să-i explic că nu, Diana nu este „numele meu englezesc”, ci chiar numele meu adevărat. Atât ea cât și toți ceilalți sud-coreeni cunoscuți în Seul (fiecare cu câte un „nume englezesc” ales special pentru interacțiunile cu occidentalii) m-au uimit, mai presus de orice, prin încrederea lor de neclintit într-o viitoare pace nord-sud. O încredere bazată pe o fenomenală răbdare ce pare să sfideze istoria de 63 de ani a conflictului, tatonările periodice ale nord-coreenilor și barierele unei ideologii care are de-a face mai puțin cu logica și mai mult cu extremismul. Coreenii au învățat, însă, arta vâslitului printre paradoxuri, extreme și frânturi de istorie tulbure și, în cele din urmă, arta unei seninătăți surprinzătoare. Dacă ar fi să culegem adevărurile neașteptate, amuzante sau extreme despre Coreea de Sud, primele șase pe care trebuie să le știi ar fi acestea:

1. ESTE CEA MAI PUTERNIC-MILITARIZATĂ GRANIȚĂ DE PE GLOB

Singurul loc din care se poate admira în voie gloria comunismului nord-coreean fără a simți în ceafă răsuflarea unui soldat cu mitralieră este DMZ, zona demilitarizată dintre cele două Coree. Inițiativa de a crea un complex turistic pe graniță s-a dovedit un mare succes între 1998 și 2008. Povestea era cât pe ce să aibă happy-end, dacă o turistă americană nu ar fi pus piciorul anapoda pe o linie de demarcație, fiind împușcată mortal de un grănicer din Coreea de Nord. Astfel, din 2008 încoace cea mai sigură cale de a-i privi în ochi pe frații nord-coreeni este introducerea unei monezi de 500 de woni într-unul dintre platourile de observație din zona demilitarizată. Pentru a ajunge acolo, însă, trebuie să traversezi cea mai puternic militarizată graniță de pe Glob: o autostradă modernă, străjuită de tufe galbene de forșița, dincolo de care se întind kilometri întregi de sârmă ghimpată, flancate de vreo două milioane de soldați. Necesarul minim pentru a separa două ideologii între care nu s-a semnat decât un armistițiu, niciodată o pace în adevăratul sens al cuvântului.

2. CELE DOUĂ COREI SUNT DESPĂRȚITE, PRINTRE ALTELE, DE O... UȘIȚĂ

Atracția DMZ asupra turiștilor nu poate fi pe deplin înțeleasă în absența unui amănunt lămuritor: în Coreea de Nord serviciul militar obligatoriu este de zece ani pentru bărbați și de șapte pentru femei. Asta înseamnă timp berechet pentru a săpa zeci de tuneluri pe sub zona demilitarizată, în încercarea de a ataca mișelește Coreea de Sud. Chiar dacă sună ca un banc de pe vremuri (pe principiul „Mai e mult până în America? Taci și înnoată”), din 1974 până în 1990 sud-coreenii au descoperit nu mai puțin de patru astfel de tuneluri, dintr-un total estimat la peste 20.

Singurul vizitabil este Tunelul Trei, lung de 1.600 de metri și situat la o adâncime de 150 de metri sub pământ. În atmosfera de mină, unde culoarele sunt late de doi metri și înalte de tot cam atât, se observă din loc în loc orificiile în care nord-coreenii au plasat dinamita pentru a înainta cu săpăturile. Pe cât de extreme le-

au fost eforturile, pe atât de puerilă s-a dovedit explicația născocită în momentul descoperirii tunelurilor: au vopsit pereții în negru și le-au explicat celor din sud că nu făceau altceva decât niște nevinovate exploatari de cărbune.

După coborârea în adâncuri și circa o sută de metri parcurși cu cască de protecție prin semi-întuneric și umezeală, destinația finală este o ușă masivă din fier, înconjurată de sârmă ghimpată. Printr-un ochi de fereastră se zărește o încăpere goală (minată, după cum aveam să aflăm ulterior), urmată de încă o ușă. O banală ușă de metal, de care nu va trece nimeni niciodată, și dincolo de care se află capătul nord-coreean al tunelului.

3. NORDUL ARE PROPAGANDA, SUDUL ARE MARKETINGUL

Nu doar latino-americanii au reușit performanța de a cuceri lumea cu serialele tip telenovelă. Coreenii au găsit o modalitate asemănătoare de a traversa barierele culturale, bazându-se mai mult pe cultura pop decât pe clasică fascinație a lumii vizavi de geopolitica nord-sud din peninsulă. Seriale precum Dae Jang Geum („Giuvaierul Palatului“), ale căror intrigi se petrec invariabil în palatul regal din Seul (Gyeongbokgung) au fost vândute cu succes în 17 țări, inclusiv în SUA, Canada sau chiar Argentina, patria telenovelelor. Cel mai mare dintre cele cinci palate construite de către dinastia coreeană Joseon, Gyeongbokgung (în traducere „Palatul binecuvântat din plin de Ceruri“) ar fi fost în urmă cu 600 de ani echivalentul unei vile de lux din zilele noastre, cu tot cu sistemul de încălzire prin pardoseală. Pavilioanele din lemn vopsit cu motive tipic coreene (înflorituri pe nuanțe pastelate, în special verde, pe care nu le vei regăsi nicăieri altundeva în lume) sunt prevăzute cu așa-numitele sisteme ondol, de încălzire cu foc de lemne sub podeaua de piatră a casei. Există, așadar, o explicație strict practică pentru obiceiul coreenilor (și al asiaticilor în general) de a dormi foarte aproape de podea.

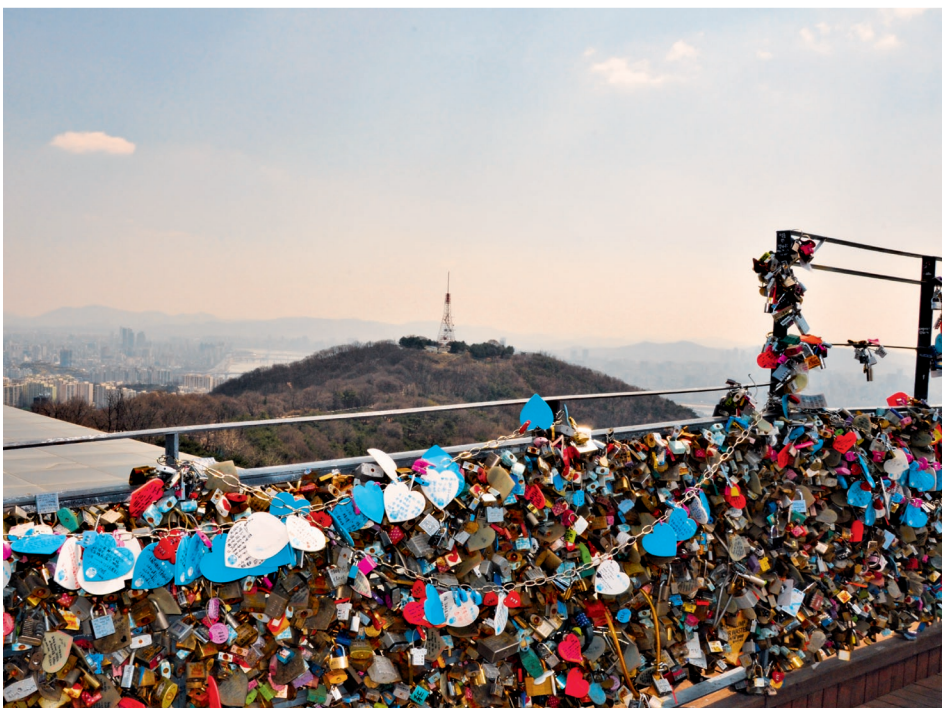
În curtea palatului are loc în fiecare dimineață ceremonia de schimbare a gărzii: mai bine zis o scenetă ce implică arme, steaguri, costume și toată multitudinea de accesorii din vremurile trecute (inclusiv bărbi și perciuni falși), reactualizate teatral de dragul turiștilor.

Între 1974 și 1990, nord-coreenii au săpat peste 20 de tunele pe sub zona demilitarizată, pentru a ataca și partea sudică a Peninsulei Coreea

Marketingul dramatic al sudcoreenilor compensează prin teatru sută la sută în nord. De-o parte și de alta a liniei de demilitarizare se află câte un așa-numit „sat al păcii“ (a se citi: al propagandei), care pe latura nordică afișează un confort absolut neverosimil. Nimeni nu locuiește în clădirile albe, cu acoperișuri de un albastru strălucitor, care se văd de pe graniță dar o armată de nord-coreeni le lustruiesc de dimineața până seara pentru a conserva iluzia prosperității.

4. COREENII SE „ÎNCĂTUȘEAZĂ“ DIN DRAGOSTE

În vârful muntelui Namsan din Seul, pe gardul care împrejmuiește punctul de observație de lângă Seul Tower (de unde se poate admira toată panorama Capitalei), se află câteva zeci de mii de lacăte, prinse unele de celelalte. Fiecare lacăt are inscripționate o sumedenie de nume – coreene, nu englezești – toate unite, însă, de universalul „Love“. Îndrăgostiții din Seul vin aici și lasă câte

un lacăt ca semn al iubirii lor, azvârlind apoi cheia de pe munte. Tradiția – urbană – spune că, astfel, cei doi rămân legați unul de celălalt pentru totdeauna.

5. TERMOPANE, GĂINI ȘI NODURI COREENE

Monumente de patrimoniu demolate după ureche? Clădiri vechi de sute de ani cu ferestre din termopan? Nu se întâmplă doar în București, ci și la case mai mari! Inclusiv în Seul, unde câteva zeci de hanokuri de acum 600 de ani – case tradiționale coreene, cu acoperișuri gen pagodă – au fost rase de pe fața pământului pentru a face loc unor construcții contemporane.

Singurul loc unde hanokurile se mai păstrează intacte, protejate de patrimoniul internațional UNESCO, rămâne Bukchon, un sat tradițional coreean situat în mijlocul Capitalei, la câțiva pași de zgârie-nori. Nu îți ia mai mult de o jumătate de oră să te plimbi pe toate străduțele abrupte din Bukchon, dar senzația stranie este că te afli în două lumi deodată: pe o insulă cu clădiri scunde și acoperișuri dantelate în stil pagodă, dar în mijlocul unui ocean de zgârie-nori. Fiecare hanok este locuit de mai multe familii care își împart o curte iar pentru câțiva woni poți da o raită prin interior sau poți vizita câteva muzee ciudate și amuzante deopotrivă. Câștigător la categoria „unicitate” este Muzeul Artei Găinilor, cu peste 8.000 de picturi, statuete și obiecte diverse reprezentând zburătoare de curte. De la Muzeul Zgârzilor de Câine de la castelul Leeds din Anglia, nu credeam că voi mai găsi pe undeva un mariaj mai savuros între capodoperă și kitsch. Până când, la câțiva pași de Muzeul Artei Găinilor am zărit Muzeul Nodurilor Tradiționale Coreene. Nicio grijă, totuși: în Bukchon există și suficiente experiențe culturale clasice, precum expoziții de mozaicuri coreene, oale tradiționale pictate sau sculpturi în piatră.

6. GARA DIN CARE NU A PLECAT NICIODATĂ VREUN TREN

Dacă răbdarea coreeană ar putea lua formă fizică, numele ei ar fi Dorasan, ultima gară din Coreea de Sud, pe linia trasă cu rigla între cele două Corei, de-a lungul paralelei 38. La intrare tronează un panou imens: „Nu este ultima stație din Sud, ci prima către Nord”. Un slogan care încă așteaptă să devină realitate. Restaurată în 2007, gara este tot un fel de construcție propagandistică asemeni satului nord-coreean cu acoperișuri albastre, dar existența ei ține mai mult de speranță decât de imagine. Niciun pasager n-a pășit vreodată pe unul dintre peroanele perfect curate și nu și-a cumpărat bilet de la ghișeul prevăzut cu un funcționar în uniformă care așteaptă, răbdător, sosirea unor clienți inexistenți. „Trebuie să fim pregătiți pentru momentul în care cele două Corei se vor reuni”, mi-a explicat Lily, deși, cu fiecare atac și amenințare din partea Coreei de Nord, acesta pare tot mai îndepărtat. Totuși, sălile de așteptare complet pustii de la Dorasan mi-au implantat în minte o imagine ce mi-a rămas indestructibil legată de Coreea de Sud. Paradoxal, este imaginea lui Kevin Costner. Exact, Kevin Costner. Amintirea personajului lui dintr-un film ciudat, văzut în copilărie, și intitulat „The Field of Dreams”. Povestea unui bărbat care construiește un teren de baseball pentru a răzbuna spiritele jucătorilor BlackSox de la începutul secolului XX. „Dacă o să construiești, ei vor veni” este vocea pe care Costner o aude obsedant pe tot parcursul filmului.

Aceeași mantră pe care și-o repetă, în fiecare zi, orice coreean care încă mai speră la o normalizare a legăturilor cu cealaltă jumătate din poporul său. Când planifici terminale de cale ferată care să gestioneze conexiuni încă inexistente, proiectezi gări pustii și aștepti – mai ales când înveți să aștepti – ajungi să crezi că lucrurile trebuie să întâmple în cele din urmă. Și poate, dacă ai suficientă răbdare, ei chiar vor veni. ■

